

COMUNICACIÓ

Ramon Muns: *La traducció del ‘Cant Espiritual’ de Joan Maragall per Pierre Pages (Pere Pagès, Víctor Alba) i Albert Camus en Le Cheval de Troie, París, 1947*

Aquesta comunicació als VII Col·loquis de Filosofia de Vic no pretén ser un estudi lingüístic o literari, tampoc un estudi filosòfic.

En 1947 es publica a París la traducció al francès del ‘Cant espiritual’ de Maragall, en la col·lecció *Le cheval de Troie*. Els autors d’aquesta traducció són Víctor Alba (Pere Pagès) i Albert Camus. Intentaré, només, assenyalar tres elements que podrien ser simples coincidències, però que també podrien ser una part dels processos que haurien possibilitat aquesta traducció, feta pels dos escriptors. Víctor Alba, escriptor català exiliat a París en 1939, després de la Guerra Civil. Albert Camus, francès d’Algèria, en un primer moment refugiat a París, després formant part de la resistència contra el nazisme i, en 1947, periodista a *Combat*—diari del qual fou un dels fundadors— i escriptor ja reconegut pel seu llibre *La peste*, de 1942.

El primer element que voldria ressaltar aquí és literari: Camus treballa conjuntament aquesta traducció amb Víctor Alba. Tot i que és nét i fill de descendents directes de menorquins emigrats a Algèria, Camus no coneix el català, tret d’algunes expressions col·loquials emprades a Oran entre la població immigrada, com podien ser, per exemple, ‘bon dia’, ‘bona nit’, etc., d’ús comú. Però la llengua d’adopció funcional és el francès.

Per tant, li cal algú que conegui bé el català, per a la traducció, i aquesta persona serà l’escriptor Víctor Alba.

La traducció conserva exemplarment els continguts del poema, i s’aproxima al màxim a les formes de l’original de Maragall.

El segon element és polític: ambdós comparteixen la lluita contra els totalitarismes feixista i nazi. Ambdós comparteixen haver estat en el punt de mira de l’altre totalitarisme, el soviètic: Víctor Alba, amb la resta de companys del POUM, durant els fets de maig de 1937 a Barcelona, conjuntament amb la CNT; Albert Camus ja fou vigilat per la KGB durant la seva breu militància en el partit comunista algerià.

Ambdós també comparteixen una situació «d'exili»: real, en el cas de l'escriptor català, de *depaysement* en el cas de l'escriptor francès d'Alger, respecte al seu país de naixement, que ja per sempre l'acompanyaria.

I el tercer element és filosòfic: el «Cant espiritual» és un poema «teista». Això pot fer pensar en una contradicció respecte a les posicions de Víctor Alba i de Camus, pel que fa al fet religiós, ja que ambdós estarien enquadrats com a «ateus»... Cal tenir en compte, però, que ambdós escriptors s'han educat en zones mediterrànies, amb una tradició que podríem anomenar «catolicisme de països llatins», «catolicisme de funcionament».

Però el poema de Maragall també és «terrenal»: ja li estaria bé un «cel» que fos com el «cel blau», el cel de la terra en pau i a la mesura de l'home; de fet, no li calen els «focs artificials» de la mística o de les grans elucubracions teològiques.

I en això es «retrobaria» Camus amb ell, ja que en els seus dos llibres estrictament filosòfics –*Le mythe de Sisyphe*, publicat en 1942, i *L'homme révolté*, que publicaria en 1951– tracta conceptes com «el càstig dels déus» (en definitiva, la mort al final del patiment), «la lluita contra aquest aparent absurd» de la vida humana, el «límit», la «mesura», la «revolta»...

I algunes d'aquestes figures de Camus, implícitament o explícitament, ja es troben en el «Cant espiritual», encara que expressades poèticament.

Utopies, en definitiva, més casolanes, més modestes, però també més humanistes, que no pas les grans utopies totalitàries, siguin aquestes polítiques o religioses.

COL·LOQUI

Jordi Sales: Una sola impressió: la traducció és molt literal, però es fa feixuga. Perd una certa musicalitat: no tenien el dia, ni l'un ni l'altre... Testimonia, en tot cas, un trobament d'esperits germans...

Ramon Muns: Jo crec que la traducció conserva el contingut. Però també les figures poètiques, la manera com es pot passar poesia d'una llengua a una altra. Crec que és un exemple d'adaptació i de traducció.

Sr. Ramon Muns.